

3. Право великому бізнесу користуватися спрощеною системою оподаткування та сплачувати єдиний податок. Для цього річний обіг компанії не повинен перевищувати 10 млрд грн. Це нововведення помітно полегшило процес фінансової діяльності суб'єктів господарювання, адже тепер великі підприємства звільнені від сплати деяких податків, а отже, і подання звітності за ними.

4. Надання можливості ФОПам I та II групи платити єдиний податок добровільно. Якщо впродовж воєнного часу вони не отримуватимуть доходу, вони також можуть не сплачувати ЄСВ та звільнені від заповнення декларації платника єдиного податку.

5. Установлення мораторію на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану та протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану.

6. Затвердження нульової ставки акцизу на бензин, дизельне паливо та скраплений газ, а також зниження ПДВ з 20% до 7% тощо.

Література

1. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», який встановлює особливості регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану від 24.03.2022 р.

2. Сергій Марченко: «Військовий бюджет складає три чверті всього бюджету України». URL: <https://mind.ua/publications/20242344-sergij-marchenko-vijskovij-byudzhet-skladae-tri-chverti-vsogobyudzhetu-ukrayini/> (дата звернення: 01.02.2023).

УДК 338.431

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мелюшко А.П., студент

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

*Петрик В.Л., к.т.н., доцент кафедри економіки та
публічного управління*

Сільське господарство є основою української економіки. До початку повномасштабної війни щорічне зростання галузі становило 5-6%, частка сільськогосподарського виробництва у ВВП становила 10%, а разом із переробкою сільськогосподарської продукції 16% (за оцінками Мінекономіки) [1]. Протягом останніх років частка сільськогосподарської продукції в загальному експорті України складала більше 40% [2].

Унаслідок повномасштабної війни, економіка України зазнала значних втрат. Сукупно станом на грудень 2022 р. 9,9% підприємств зупинені, 21,8% -

частково зупинені (не враховуючи окуповані території), загальні прямі втрати МСБ оцінюються у 87 млрд доларів США, бізнесактивність скоротилася, а експортери стикаються з обмеженими можливостями через блокаду портів (окрім зернових культур) [1].

Основними факторами впливу війни на український агросектор стали скорочення посівних площ, пошкодження виробничих будівель, споруд і обладнання, зростання цін на добриво та дизельне паливо, руйнування логістичних шляхів.

До війни через чорноморські порти України проходило 90% експорту сільськогосподарської продукції [3]. Блокування морських портів призвело до значного скорочення експорту з 6-7 млн. тон на місяць до 1,5 млн. тон, що призвело до падіння внутрішніх цін реалізації аграрної продукції нижче рівня собівартості навесні [1]. В той час як у світі вони зросли приблизно на 15% [3].

Після підписання зернової угоди ситуація покращилась, проте і далі спостерігаються складнощі з логістикою та зберігається загроза блокування “зернового коридору”. За попередньою оцінкою Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) тільки прямі втрати активів аграрної галузі складають орієнтовно 6 млрд. дол. США.

На даний час вважається пошкодженими близько 5% земель сільськогосподарського призначення. Втрати доступних посівних площ становлять понад 25%, зрошуваних земель перевищують 70%, ягідників близько 25%, садів – 20%. Відбулося зростання вартості виробництва продукції внаслідок зростання цін на добрива, паливо та насіння. Значні масиви земель є небезпечними для виробничої діяльності через пошкодження та мінування. Істотних руйнувань зазнали об’єкти інфраструктури: сільськогосподарської, складської, транспортної, енергетичної, переробної промисловості. Через фізичне знищення аграрних підприємств в зоні ведення бойових дій потенційно очікується втрата до 30% поголів’я тварин. Крім того додаткові економічні втрати галузі від війни лише у 2022 році за оцінками Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» становлять близько 22 мільярди доларів, а зниження доходів сільського господарства та суміжних секторів складає від 10% до 30% [1].

За результатами досліджень Міжнародної маркетингової групи у січні 2023 року було виявлено основні проблеми, з якими зараз стикаються сільськогосподарські підприємства. Майже половина з них зосереджена на стабілізації показників діяльності на поточному їх рівні або на виході до рівня самоокупності. Водночас 26,5% підприємств націлено на зростання поточного напрямку діяльності. Серед основних проблем фермерські господарства виділяють: недостатність кваліфікованих працівників; слабкий захист прав власності та рейдерство; проблеми у розрахунках із торговими мережами; ризики, пов’язані із можливістю відімкнення електроенергії; непередбачувані дії держави, постійні зміни законодавства [1].

Наразі проблемою номер один для сільськогосподарських підприємств є збут вирощеної продукції, оскільки зерно з часом псується, до того ж, об’єми минулорічної продукції, що зберігаються на складах, ускладнюють зберігання

нового урожаю через брак вільної площі. Нова посівна кампанія, що дозволить зібрати урожай в наступному році, зараз на грані зриву. Потрібно знаходити варіанти збуту вирощеної продукції. Одним із них є створення нових підприємств для переробки сільськогосподарської продукції, що працюватимуть в Україні та орієнтуватимуться на експорт [2].

Загальні оціночні потреби в реконструкції та відновленні України перевищують 411 мільярдів доларів США. Потреби сільського господарства становлять у цій сумі не менше 7%. Українському сільському господарству знадобиться для реконструкції та відновлення не менше 23,5 млрд доларів США. Ця оцінка включає 7 млрд доларів США на реконструкцію та 16,5 млрд доларів США на відновлення [3].

Війна продовжується, не припинятимуться бойові дії та пов'язані з ними обмеження. Очевидно, що збитки та втрати будуть накопичуватися й надалі, перш ніж можна буде розпочати довгострокову реконструкцію, а не аварійні ремонтні роботи.

Література

1. Вплив війни на стан аграрної галузі в Україні URL: <https://economics.org.ua/images/Analitika-agro-sector2023.pdf>
2. Красиленко Д. Сільське господарство в умовах війни URL: <https://sdplatform.org.ua/blogs/agriculture>
3. Агросектор України: вплив війни та перспективи відновлення URL: <https://dlf.ua/ua/agrosektor-ukrayini-vpliv-vijni-ta-perspektivi-vidnovlennya/>

УДК: 338.24

ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Мороз Д. Л., учень 11 класу
Комунального закладу «Шелестівський ліцей
Коломацької селищної ради
Богодухівського району Харківської області*

*Косухіна Л. І., асистент
кафедри економіки та публічного управління
Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

В умовах нестабільності економіка характеризується змінністю внутрішньої та зовнішньої середовища підприємства. В таких умовах підприємству необхідно адаптуватися та підвищувати конкурентоспроможність продукції і підприємства в цілому.